

Những trẻ

Yunus

28003

KHÔN NAN

của Nam-Cao

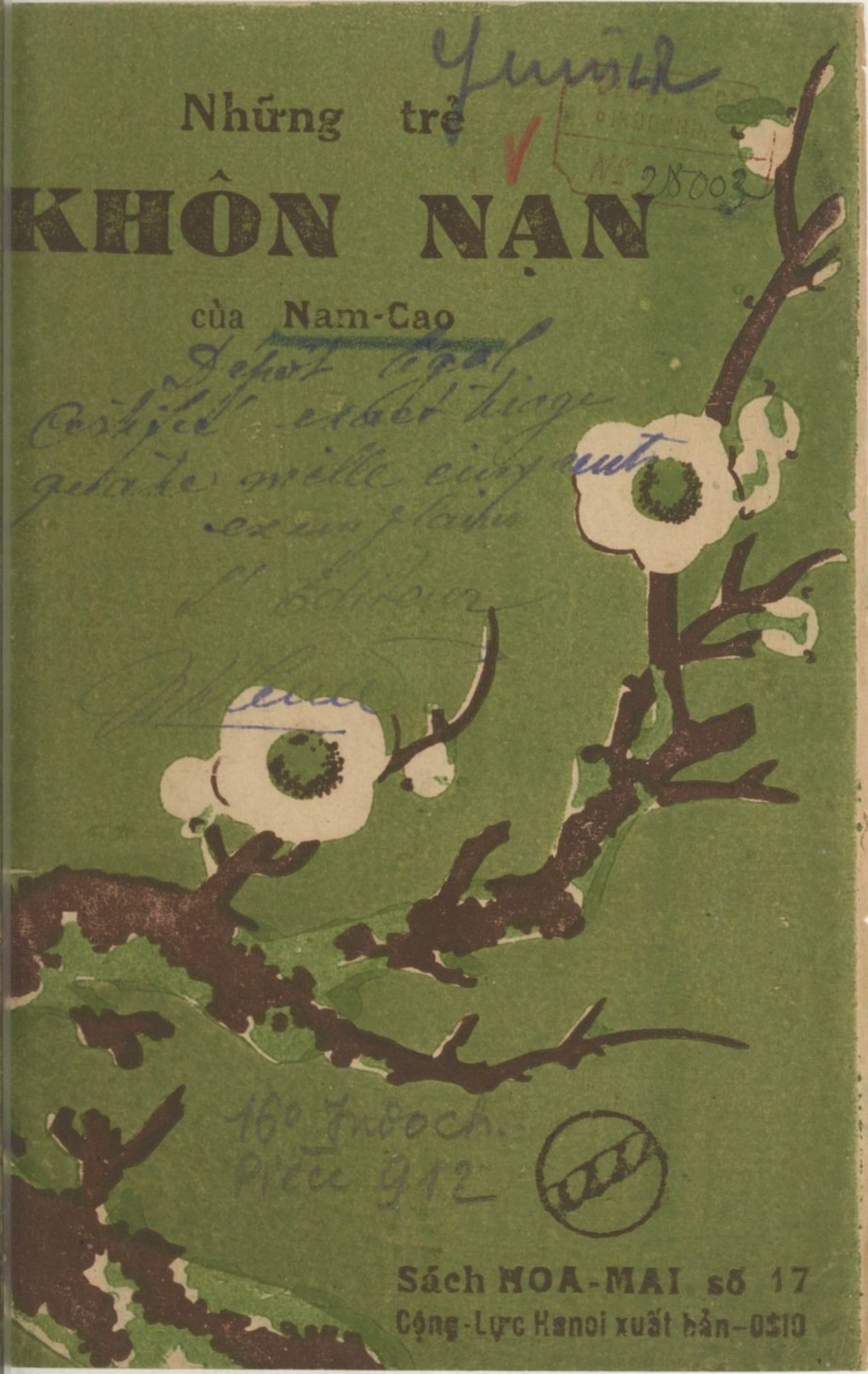
*Depot legal
Carte exacte
gabate mille cinq cent
exemplaire
L'éditeur*

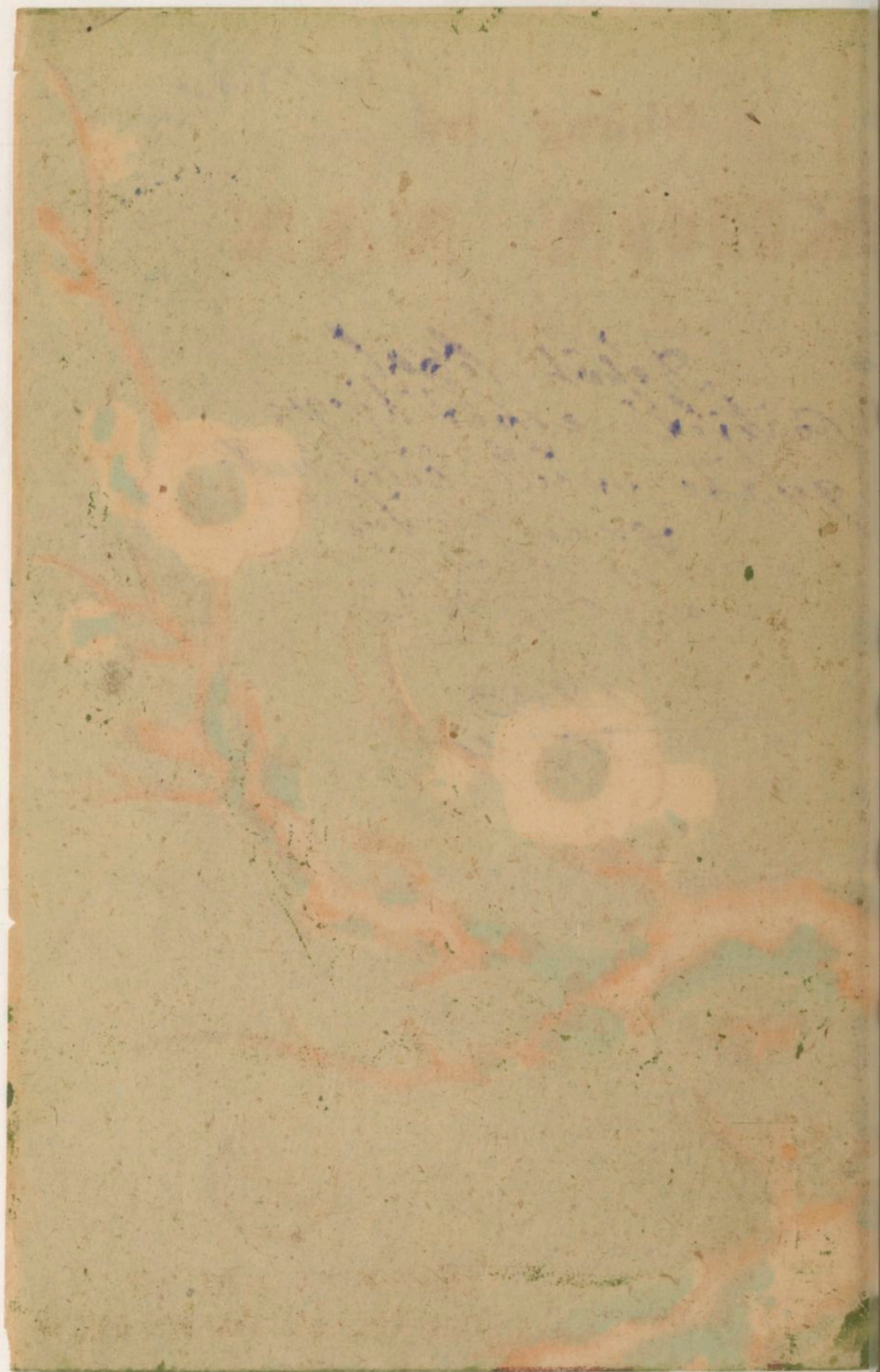
Mlle

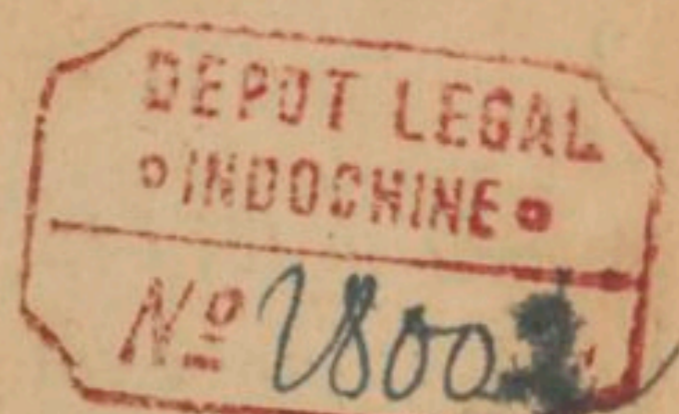
*160 Truoch.
Prix 912*

Sách HOA-MAI số 17
Cộng-Lực Hanoi xuất bản-0519

NHỮNG TRẺ KHỔN NAN

NAM-CAO

I

Thằng Cu chán hỏi chuyện rồi. Nó nằm im. Mắt nó gà gà. Mồm nó ngáp luôn. Mỗi lần ngáp, mặt nó hơi đỏ lên một chút và đôi mắt loang-loáng ướt. Tích quắc mắt, chúm đôi môi ra thành mỏ, làm cái bộ điệu của một người dọa nạt...

— Ai chà! chú lại chực khóc đấy phải không? Giờ hồn đấy! Tôi đánh cho bây giờ.

Thằng Cu khóc. Thì Tích lại vội-vàng vỗ lấy em mà nựng:

— Ầ thôi! à thôi!.. Anh không mắng! Anh không mắng! Anh thương em Cu mà!.. Anh thương...

Nhưng thương hay mắng thì cũng chả ăn thua gì. Tích vội xoay trò khác:

— Chao ôi! Chú ta lại buồn ngủ rồi đây. Anh ru nào!

Tay Tích bím lấy một mép võng, đưa nhẹ-nhẹ. Mồm Tích à ơi ru:

Cái ngủ .. mày ngủ cho lâu u u u...

*Mẹ mày ỳ ỳ... di cấy ỳ ỳ... rộng sáu u u u...
chưa về ề ề...*

— Em tôi i i... buồn ngủ ử ử... buồn nghe ê ê...
 Buồn ăn cơm nếp... Cháo kê ê... thịt gà à à...
 Thằng Cu lặng. Tích càng ru khỏe. Nó truyền
 từ câu hát này sang một câu hát khác chẳng
 có liên-can gì với câu trước, chỉ cốt sao cho
 thuận mồm...

Chú Cuội mới chết hôm qua,

Kèn kèn, trống trống, đưa ra ngoài đồng...

Ấy thế mà ăn thua đấy. Thằng Cu nằm nghe
 anh à-oi một lúc, tê-tê buồn-buồn, ngủ đi. Tích
 lấy làm sướng quá. Chưa bao giờ nó ru được
 em nó ngủ. Lần này là lần đầu tiên...

Tích nghĩ đến lúc mẹ về. Tích sẽ đứng đón
 ngay ngoài ngõ. Mẹ Tích sẽ ngạc nhiên và hỏi:
 «Sao mày đứng đấy? Em đâu?» Bấy giờ Tích
 sẽ mỉm cười mà bảo: «Em ngủ rồi.» Thế nào
 mẹ Tích chả kêu lên: «Ồ! giỏi nhỉ? Mày ru em
 hở? Ấy đấy! Thế mà cứ sợ rằng ăn hại... Chả
 ru được em là gì?» Rồi mẹ Tích sẽ xoa đầu
 Tích, và yêu đương bảo: «Đi về nhà, con!»
 Tích sẽ cuộn người vào cái vạt áo đồng lằm
 của mẹ và lo-xon đi với mẹ về nhà xem em...

Mới chỉ nghĩ đến cái cảnh làm công với mẹ
 ấy, Tích đã phớn-phở như sắp được đi xem hội.
 Nó lại cúi xuống nhìn em. Em nó nằm ngủ sao
 mà xinh thế! Cái môi, cái miệng thật là tươi.
 Chỉ phải cái da hơi xanh và chân tay gầy
 quá. Tội nghiệp! Ít lâu nay mẹ chúng nó chẳng
 ngày nào được ăn no, nên ít sữa. Em nó không
 đủ bú. Hèn chi mà chả xanh và gầy. Nó hử được

bu nó xem, có kém gì con nhà người ta không? Tích thấy buồn-buồn. Nó ngẩn mặt ra một chút, rồi tự-nhiên nuốt bọt. Thì ra nó vừa nghĩ đến những chiếc bánh gai dẻo mịn, nhân rừa lẫn đậu vừa bùi, vừa ngọt. Ấy là những chiếc bánh hôm qua lũ con nhà bà lý bên hàng xóm vừa ăn vừa gọi nó mà. «Ngon-ngon thêm!» Gánhững lúc đói như lúc này, được một chiếc mà ăn thì sướng cái mồm biết bao! Từ thửa bé đến giờ, nó mới được ăn bánh gai có một lần. Vào cái ngày mẹ nó bế nó đưa chân bố nó ra ga tàu-hỏa lần đầu tiên. Hồi ấy nó còn bé quá, nên bây giờ chỉ còn mang máng nhớ.

Hình như mẹ nó bế nó vào một cái nhà to lắm, ở trong nhốn-nháo bao nhiêu người, và ngồn-ngang những cái sọt rất to, những cái bồ những cái hòm đủ thứ. Bố, mẹ nó nói chuyện với nhau nho nhỏ rất lâu. Hai người thở ngắn, thở dài. Có một lúc, Tích thấy mẹ kéo vạt áo lên bịt mũi. Đến lúc mẹ bỏ vạt áo xuống thì đôi mắt đỏ hoe và dàn dụa nước. Một tiếng gì bỗng rú lên. Nó sợ hãi ôm ghì lấy mẹ, gục đầu vào ngực mẹ. Người ta lục đục xô nhau chạy. Lại có tiếng một giống gì kêu hồng-hộc, xen với những tiếng gì rầm-rộ. Nó càng sợ hãi. Một lúc lâu, khi những tiếng náo động đã gần yên rồi, nó mới dám mở mắt ra. Thì bố nó đã lạc đi đâu mất. Cả những người khác nữa. Trong cái nhà lớn ấy, chỉ còn lưạ-thư mấy người. Mẹ nó vẫn còn nức-nở. Không hiểu sao, nó cũng khóc òa lên. Mẹ nó ôm chặt lấy nó vỗ-vỗ vào lưng nó. Có lẽ mẹ nó muốn nói mấy câu dỗ nó nhưng

nói không ra tiếng. Mẹ nó nhét một tấm bánh gai vào tay nó, rồi bẻ nó ra. Trên đường về, mẹ nó cứ vừa đi vừa khóc mãi...

Bây giờ nhớ lại cảnh đưa chân ấy, Tích vẫn còn thấy lòng nao-nao thương mẹ. Một giọt nước mắt đã đeo lủng-lẳng trên mi nó từ lúc nào. Tích lấy cùi tay chùi mắt. Vừa buông tay ra Tích bỗng giật mình. Mẹ Tích đã đứng sừng-sững ngay trước mặt. Tích nhếch môi cười. Nhưng cái cười chợt biến ngay. Tích mở to đôi mắt ngạc-nhiên. Tích mơ chẳng? Đôi mắt mẹ Tích đỏ và dàn-dụa nước, y như vào cái buổi ra ga mà Tích vừa ngồi nhớ lại. Mẹ Tích quay mặt đi như muốn giấu con. Chậm quá rồi. Tích nắm chặt lấy tay mẹ, ngược mắt nhìn lên mặt mẹ, cổ nuốt nghẹn run-run hỏi :

— Bu ơi bu! Bu làm sao thế?

Mẹ Tích ngồi sụp xuống, ôm lấy Tích...

— Tích ơi!... Thầy con gần chết... Con ơi! Biết làm sao bây giờ? Mẹ khổ vô chừng con ơi!

Thế là cả Tích và mẹ Tích đều khóc to.

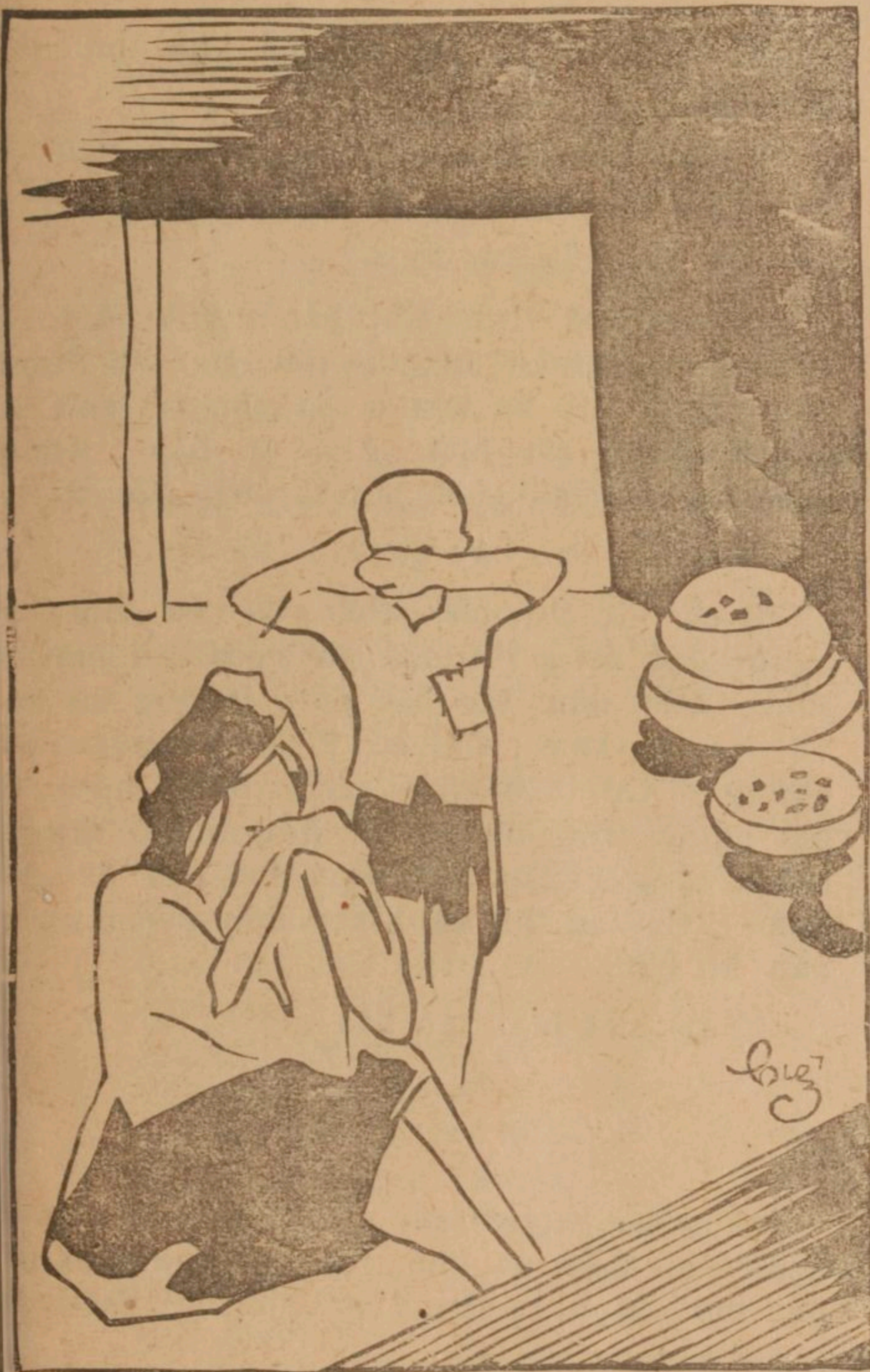
Thằng Cu giật mình thức dậy. Nó dấy dựa trên võng và thét lên.

Chị cu Vít nhà ở liền bên cạnh, nghe tiếng mẹ con Tích khóc bù-lu, bù-loa, ẵm đứa con gái nhỏ chạy sang.

— Ô hay! Làm sao mà làm ầm-ỹ lên thế này?

Mẹ Tích bám lấy người hàng xóm, mếu-máo kể lể:

— Thầy cháu gần chết ở nhà thương Sài-gòn rồi, chị cu ơi!

Thế là Tịch và mẹ Tịch đều khóc to.

— Giời dất ơi! Làm sao mà khờ thế? Bác giai làm sao?

— Thầy cháu sốt rét, mê-man đến ngót ba tháng giời rồi, không ăn uống được một li một tí.

— Có thư của bác ấy à?

— Không có thư. Chị bảo: Đã nằm liệt giường, liệt chiếu thế, thì viết làm sao được! Anh Chiếu anh ấy vừa ở Sài-gòn về, anh ấy đưa tin cho tôi biết. Anh ấy bảo: Không khéo thì chết mất, Biết làm sao bây giờ, chị ơi!

— Biết làm sao bây giờ?

Chị cu Vít chỉ biết nhắc lại câu hỏi của người bạn đáng thương, rồi ngồi thừ mặt ra Phải, biết làm sao bây giờ? Đường thì xa Tàu xe tốn-kém; Chị cu Tích có muốn rước chồng về thì ít ra cũng phải có bạc trăm. C hai người cùng nghèo cả. Dầu họ có thương nhau, cũng chẳng biết làm thế nào để giúp nhau... Chị cu Vít đành chỉ chép miệng phàn nàn hộ bạn...

— Nào biết làm sao bây giờ?...
...

Thằng cu bé ngủ say rồi. Người mẹ rón-ré ngồi lên, mồm ru khẽ, lừa cho con nằm ngáy đấy một mình, ra sân. Tích đang ngồi thờ-thẩn. Chị dịu-dàng bảo nó:

— Đi ra ao, bu tắm cho một cái con!

Tích đứng lên, lặng-lẽ đi theo mẹ. Chị cõ quần áo cho nó, nắm lấy cổ tay nó chép mồm bảo:

— Khốn-nạn! Con tôi gãy giò cả xương sườn. Cái cổ tay khẳng-khiu như cẳng gà.

Tích cười gượng, nói đùa:

— Ấy thế mà còn béo chán đấy, bu ạ. Con còn muốn gãy thêm ít nữa.

— Còn gãy nữa thì đến cạm mà rũ ra xương được.

— Thế thì bu kỳ sẽ chứ đấy. Kỳ mạnh gãy xương con ra thì hoai. Lần trước bu kỳ mạnh đau đau là.

— Dừng vẽ chuyện! Không kỳ mạnh thì không sạch. Tắm mà chỉ vã nước vào người, rồi lên mặc quần áo, thì chỉ tổ bẩn thêm ích gì? Ngồi xuống đây.

Tích ngồi xuống cầu ao làm bằng ba đoạ thân cau ghép lại, thả hai chân xuống nước. Mẹ nó lấy cái gáo múc nước dội lên đầu nó. Tuy chẳng lấy gì làm lạnh lắm, nó cũng dầy-dụa, đập hai chân làm nước bắn tóe lên, và kêu ầm-ỹ. Nó có làm nũng mẹ như thế được thì mới thích. Mẹ nó sẽ phát đà h-dạch vào lưng nó, và nó sẽ cười róc iên. Nhưng hôm nay mẹ nó lại quá hiền. Mẹ nó chỉ trách nó bằng một giọng yêu-dấu:

— Đừng làm thế mà ướt bu.

Cái giọng dịu-dịu ấy làm Tích hơi mũi lòng. Nỗi buồn, nó cố ý làm ầm-ỹ để phá tan, mà không tan được. Giá mẹ nó gắt-gỏng với nó

máng-chửi rỏ, cũng công cốc vào đầu nó thì có lẽ nó lại thấy lòng nhẹ đi. Nhưng mẹ nó lại bảo nó thế này:

— Con ơi, mẹ chỉ được tắm cho con lần này nữa là cùng. Mai kia, về nhà người ta thỉnh-thoảng con cũng phải tắm cho sạch-sẽ. Chẳng ai rỗi mà hầu con đâu. Ngồi yên để mẹ dạy cho mà tắm lấy...

Tích thấy có cái gì tự nhiên đưa lên cổ. Nó cố nuốt cho trôi xuống, nhưng không được. Cái ấy xông lên mũi. Nước mắt, nước mũi nó chảy ra. Nó vội vốc nước lên mặt. Làm thế để mẹ nó không biết rằng nó khóc. Mẹ nó mà biết, là lại khóc ngay. Mà nếu mẹ nó khóc, thì nó cũng khó lòng giữ được cho khỏi khóc. Như vậy, cả mẹ lẫn con chỉ thêm đau lòng... Nó đưa mắt thật nhanh, nhìn trộm vào mặt mẹ. Thì lại gặp ngay đôi mắt mẹ nó đang nhìn nó, như dò-xét. Nhưng mắt mẹ nó mòng-mòng nước. Nó vội nhìn đi ngay, chỉ vào một cái rễ sừng mà bảo:

— Bu trông: có con tôm đang bám...

Tiếng nó tắc lại. Mũi nó đặc tịt. Nó phải há hốc mồm ra để thở như một con cá ngáp. Hơi thở thoát vội ra thành một tiếng nấc. Trời ơi! Nó không còn giấu được! Thế là nó cúi gằm mặt xuống cái ngực đang phập-phồng rất mau. Mẹ nó nghiêng chặt răng. Cái mũi mẹ nó đỏ vừng lên. Tích nghe thấy một tiếng chửi âu-yếm hơn tất cả những lời âu-yếm:

— Bõ mày! Con giai mà mau nước mắt...

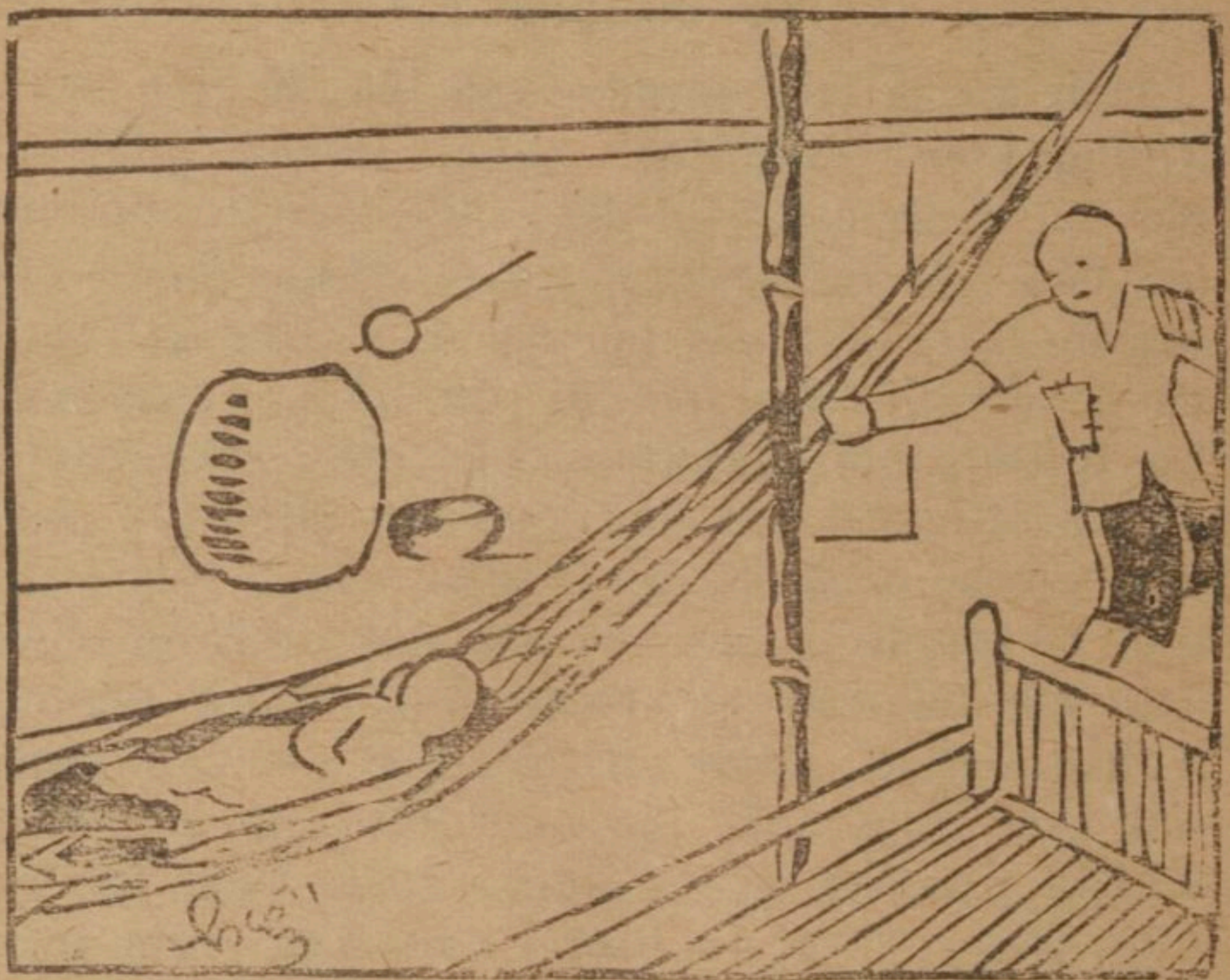
Nhưng chính mẹ nó cũng đang khóc rồi.

Mẹ nó lấy cái khăn tay dùng để kỷ cho nó lau nước mắt, rồi bảo nó:

— Thì thôi, con ạ. Đừng khóc nữa, Bu tắm xong cho thì về nhà trông em. Bu đi bảo người ta rằng: Con không chịu. Đã lấy tiền của người ta đâu mà phải lo?

Tích sợ hãi. Nó muốn kêu lên để bảo mẹ: Không phải thế! Nó khóc, không phải vì mẹ nó định bán nó đâu. Nó bằng lòng cho mẹ bán. Nó rất là muốn thế. Hôm qua, lúc bác cụ Vít bàn với mẹ nó đem bán nó cho bà lý Ấu để lấy tiền đi tìm bố nó, thấy mẹ nó thương nó mà không nỡ, chả phải chính nó đã khuyên mẹ nó nên làm điều ấy ư? Nó còn bé nhưng cũng hiểu rằng: Việc đi tìm bố nó là một việc tối cần. Bố nó ốm đau mà lại chỉ có một mình ở xứ người. Anh em thân thích chẳng có ai. Mẹ nó phải vào xem sống chết thế nào. Còn nó, nó sang ở bên nhà bà lý có làm sao? Nhà bà lý giàu, nó được no ấm hơn ở nhà cũng chưa biết chừng. Ma dù có khổ thì nó cũng đánh rề khổ. Không thể, chẳng bóa nó không thương bố, chẳng hóa nó để mẹ nó phải bỏ liều bố nó, chỉ biết hú hí với con ở nhà hay sao?... Không, không! Nó thương bố lắm. Chính nó đã van nài mẹ nó đi sang tỏ bà lý ngay lúc ấy. Bà lý nhận mua nó mười đồng bạc và lại cho mẹ nó vay thêm mười đồng nữa để có tiền đi. Nó rất mừng. Nó không chút

gì ân hận. Nhưng nghĩ đến lúc phải xa mẹ xa em thì khỏi buồn sao được? Không cầm nước mắt được thì phải khóc. Đâu có phải nó muốn cứ ở nhà với mẹ, không làm coa nuôi bà lý nữa? Nó muốn kêu lên mà bảo mẹ đừng hiểu nhầm lòng nó. Nhưng mà không nói được. Tiếng nức nở, như một giọng thác mạnh,

Cái ngủ mảy ngủ cho lâu.

cứ trào mạnh ra, Nó muốn hãm lại mà không nổi. Mẹ nó vừa lau mắt cho nó vừa khẽ bảo:
— Đừng khóc mà đau mắt. Không muốn đi, thì ở nhà. Cứ ở nhà mà trông em.

Nó lắc đầu mạnh, và cố nói qua tiếng khóc:
— Không ở nhà.

Rồi lại khóc, lần này to hơn. Mẹ nó ngạc-nhiên. Nhưng nghĩ ngợi một chút thì chợt hiểu. Mẹ nó liền bảo nó :

— Mà mày không ở nhà à ?

Nó gật đầu.

— Thế mày nhất định cứ làm con nuôi bà lý à ?

Nó gật đầu. Mẹ nó cũng gật đầu mà bảo :

— Ừ thì cũng được. Việc gì mà phải khóc. Tắm xong thay quần áo rồi bu đưa sang.

Nhưng chẳng biết nghĩ-ngợi thế nào, mẹ nó lẳng-lặng một lát rồi lại bảo :

— Mà nếu con không muốn sang thì cũng được. Cứ ở nhà với bu. Còn về phần thầy con, thì đành phó thác mặc giờ. Cái số không chết, thì dầu đập đầu cũng không chết.

Tích vội bảo :

— Không bu ạ. Bu phải đi tìm thầy.

— Ừ, thì đi. Nhưng đi thì nghĩ thương con lắm.

...

Tắm xong, Tích cố làm vui vẻ. Nó vỗ đùi đèa đẹt chạy từ đầu sân này đến đầu sân nọ, vừa chạy vừa vung vẩy hai tay, dậm chân và lắc lắc cái đầu để giữ nước đi. Mẹ nó chạy theo nắm lại :

— BỐ mày ! Còn bé xác lắm đấy ! Có lau mình đi rồi mặc quần áo không ?

Nó cười hí hí :

— Không cần lau. Con cứ chạy thế này một lúc là ráo hoảnh.

— Chạy đề cho đất cát lại bám đầy vào người ấy, hở? Có cái giống đâu mà lung lảng!

Nó nhe cả hai hàm răng sún ra đề cười. Người thì run rẩy, cái mặt khi kha khi khởn. Nó có vẻ một đứa bé vừa được người ta cho kẹo. Thấy nó thế, mẹ nó cũng tươi hơn. Thật ra thì cả hai cùng cố làm ra thế.

Mặc quần áo xong, mẹ hỏi:

— Bây giờ đi chứ, cậu?

Nó đáp thật to:

— Đi.

Rồi nó chạy trước ra ngoài ngõ. Mẹ nó gọi lại:

— Thong thả đã, Tao còn cho em bú kéo đi lâu nó đói rồi lại khóc.

Tích « vâng » nhưng chẳng quay trở lại. Nước mắt đã lại lên mắt rồi. Nó cứ ra ngoài ngõ đứng.

Mẹ Tích đi lại vờng. Thằng Cu còn ngủ mê. Cái áo xộc xếch đi, đề hở cả rốn nó ra. Chị cúi xuống kéo lại cho nó, rồi khẽ nhấc một bàn tay nó lên nắn nhẹ cổ tay. Chị làm thế vì muốn vuốt ve con, nhưng cũng có ý đánh thức con dậy nữa. Đánh thức nó dậy đề cho nó bú. Nhưng nó vẫn ngủ mê ngủ mê. Giấc ngủ còn đang ngon. Chị lại bỏ tay nó xuống ngồi ghé vào cạnh cái phản một kê dưới gầm cái vờng, và nhìn con. Bỗng Tích rón rén vào đứng bên cạnh mẹ. . .

— Em còn ngủ hở bu?

— Đang ngủ mê. Không biết sao hôm nay cậu ấy lại ngủ được giấc giải như thế?

— Thế bao giờ đi đến nhà bà lý?

Mẹ nó nghĩ ngợi một thoáng rồi hỏi lại nó :

— Con muốn đi ngay bây giờ à ?

— Ấy là con hỏi thế . . . Đi bây giờ hay đợi em dậy cũng được.

— Hay ta đi bây giờ ?

— Vâng, thì đi bây giờ.

Mẹ nó nhìn thẳng Cu. Nó cũng nhìn theo. Nó hiểu mẹ nó ngại để em nó ngủ một mình ở nhà, nó dậy không có ai rước thì nó khóc. Tích bảo :

— Hay đợi em dậy cũng được.

Người đàn bà do dự. Tích bàn :

— Hay thế này này, bu ạ : Ta để sáng mai hãy đến nhà bà lý ; đến rồi con ở luôn ngay đấy ; không về nữa. Con ở nhà từ giờ đến sáng mai để chơi với em cho chán dã.

Mẹ Tích nhìn Tích mà ái-ngại, Chị thở dài. Chị thần thờ rất lâu rồi vụt bảo :

— Thôi, con ạ ! nhất định chẳng đi đâu hết. Mẹ con cứ ở nhà với nhau. Mẹ có sang Sài-gòn được với thầy con, mà cái số thầy con phải chết thì cũng chết. Mà con thì khỏe. Tội gì mà phải đẩy ai con . . .

Chị nói rất nhanh. Những tiếng bấp tếp như bị đẩy bởi một tình cảm gì bỗng-bột lắm. Rồi thì là nước mắt. Người đàn bà ngừng lại, nhón nhác, như sợ hãi. Tích hiểu rằng : Mẹ nó nói những lời ấy trong một phút quá thương hại nó. Nó nắm lấy bàn tay mẹ và nức nở :

— Không . . . bu . . . không . . . con không khỏe
Bu cứ sang với thầy.

— Con ơi ! . . .

— Bu cứ sang rồi khi nào thấy khỏi, cả bu, cả thầy cùng về với con. Thầy có tiền thầy giả tiền bà lý. Con lại về ở với thầy, bu và em. . . Như hồi thầy về lần trước. . . Mà thầy sẽ ở nhà luôn với con. . . Lần này, hễ thầy về, con không cho thầy đi nữa. . . Sao thầy cứ đi quanh năm như vậy ? . . .

— Con ơi ! Thầy không đi thì mẹ lấy tiền đâu mà nuôi con và em con ? Từ ngày vợ chồng lấy nhau đến giờ, chưa bao giờ thầy con ở luôn với bu đến một tháng, mà cứ đi hàng mấy năm mới về nhà mười lăm ngày, có khi chỉ năm, ba ngày.

Tích không trả lời mẹ được. Nó ngồi ngẩn mặt ra. Nhưng đôi mắt nó đầy giận dữ, nó nghẹn ngào uất ức. Tại sao bố, mẹ nó cứ nghèo mãi thế ? Giờ ác thật. Giờ muốn làm gì mà chả được ? Sao Giờ không cho nó giàu ? Nói gì giàu ! Giá cả nhà nhà nó cứ được lấy mỗi ngày một bữa no ! Tự nhiên nó nghĩ đến lũ con bà lý và những tấm bánh gai. Vì nghĩ đến bánh gai là tức khắc nó lại nhớ đến lần bu con nó đưa thầy nó ra tàu. Bây giờ thầy nó đang nằm rên hừ-hừ má hõm lại, mắt sâu hoắm râu mọc ra tua-lúa, đôi môi xám ngoách răn rúa trên hai hàm răng khô. . . Nó kêu lên :

— Bu cứ đi đi, bu ạ. Bu cứ đi đóa thầy về cho con !

Chị cu Vit... ãm ðưa con nhỏ chạy sang

Mọi cái thu xếp gọn cả rồi. Hơn một sào đất và hai gian nhà lá cố cho ông trưởng Đình lấy bốn chục đã ngọt hai năm rồi. Bốn chục viết thành tám, bây giờ tính gồn cả lãi vào thì đến non trăm bạc. Có mà đến đời chết cũng không lấy gì chuộc được. Cứ để mãi thì rồi cũng đến mất thôi. Đẳng nào cũng mất, thà gạ mà bán ngay cho người ta cho rồi. Không bán lấy gì trang trải công nợ vật? . . . Bởi nghĩ thế, nên mẹ Tích đã dám bán đứt vườn, nhà cho ông trưởng. Ông bảo: Cứ chỗ ấy thì sáu, bảy chục đã đắt rồi, có bán cho ai được hơn tiền thì cứ chuộc về mà bán: Tiền của ông, bốn chục đồng, ông cứ tính lãi mười phân, tìm được tiền cứ đem đến ông mà chuộc. . . Cố nhiên là mẹ Tích chẳng tìm đâu được tiền. Chị chỉ xin ông thương cho phận nào chị được nhờ phận ấy. Van lạy đến vã bọt mép, sai hàm răng, ông mới thí phúc cho thêm hai chục đồng. Vừa đủ giải nợ và may cho thắng Cu vài cái áo, mua cho chị một cái giầy lưng sồi và một cái khăn vuông bằng ma-ga. Sấm sanh thế cũng tạm tạm đủ — ấy là qua quít cho xong chuyện, chứ sang trọng thì đào đâu ra tiền? — Ngày mai, chỉ còn việc dẫn bằng Tích đến nhà bà lý, lấy hai mươi đồng bạc, rồi bẻ con ra phố để đi tàu suốt vào trong Nam. . .

Vậy đêm nay là đêm cuối cùng mẹ con còn xum họp với nhau. Cuối đêm mai đã kể một nơi người một nẻo. Nghĩ đến nông nỗi ấy người mẹ khổn-nạn thấy như có hai ba bó đuốc hơ trong lòng. Chị sạo-sục mãi không

ngủ được. Tích nghe thấy mẹ thở dài luôn luôn.

Tích cũng không ngủ được. Nó nằm sát vào với em. Chân nó co lên chân thẳng bé. Mặt nó gục xuống đầu thẳng bé. Nó thở hít không chán cái hơi sữa hoi-hoi ở người em nó. Thỉnh-thoảng tay nó lại mơ-mơ nhẹ-nhẹ cái mông trần mịn mát của thẳng Cu. Chao ôi ! từ mai, chỉ mai thôi, nó đã không còn được vuốt ve em nó nữa. Nỗi đau đớn, trong ngực nó, như từng đợt sóng, cứ cuồn-cuộn lên. Trong lúc ấy thì mẹ nó, chừng cũng có những ý nghĩ giống-giống nó, vòng tay qua mình em nó, mê chảy trên đầu nó, xoa lưng nó, nắm cánh tay nó, kéo nó sát vào em nó, như luôn cho cả ba mẹ con liền vào với nhau. Cũng có lúc thẳng Cu bức quá, hay bị ép chặt kho chịn, dẫy và hụ-bị thì Tích lại khóc ra, Mẹ Tích phe-phầy quạt cho con. Khi thẳng Cu đã nằm yên, Tích muốn thử xem nó đã ngu mệt chưa, đặt nhẹ-nhẹ một tay lên ngực nó. Những lúc ấy, tay Tích thường chạm vào tay mẹ, cũng đang vỗ về con nhỏ. Thế là mẹ Tích lại nắm lấy tay Tích, rồi dẫn-dắt kéo Tích vào, ba mẹ con lại ôm-ấp lấy nhau như cũ. Cái cảnh vừa êm-dềm vừa đau-đớn ấy cứ lằng-lặng kéo dài đến tận khuya. Chẳng ai nói nửa lời, vì ai cũng sợ hé mồm nói tại người kia biết rằng mình khóc. Mãi đến lúc một con gà gáy nửa đêm, mẹ mới bảo :

-- Khuya lắm rồi nhỉ ? Tích chưa ngủ kia à con ?

-- Thưa bu, con chưa ngủ.

Lần đầu tiên, Tích dùng tiếng « thưa ». Mọi ngày mẹ nó vẫn dặn nó thưa gửi cho quen.

Nhưng nó không chịu nói. Nói thế cứ nguông-
nguông làm sao ấy. Lúc này, không hiểu sao, nó
lại buột mồm nói ra. Có lẽ nó muốn thật ngoan-
ngăn để làm vui lòng mẹ một lần sau hết. Hay
đó chỉ là để tỏ ý hối-hận, hối-hận vì đã cứng cổ,
không chịu vâng lời mẹ răn? . . .

— Sao không ngủ đi con?

— Thưa bu, con không buồn ngủ?

Đễ dàng biết mấy! Nào có khó-khăn gì? « Thưa
bu, thưa bu. . . » êm-đềm quá! Thế mà nó đã
đề bu nó phải mắng nó bao nhiêu lần. Chao ôi!
bây giờ nó chỉ ước được gần bu nó mãi, để
« thưa bu » suốt đời. . .

Mẹ Tích vỗ nhẹ nhẹ vào mông em Tích, nói
nặng:

— Bỏ thằng Cu! Chỉ thằng Cu là ngủ ý ý như
lợn! . . .

— Ấy! Bu đừng làm nó dậy.

— Có mà vất-sông nó cũng chả biết đau. Ngủ
mệt-mệt là! . . .

Tích cười khe-khẽ. Gà lại gáy. . .

— Ngủ đi con ạ. Cố mà ngủ đi một tí, không
thì mai nhọc chết.

— Đừng bu ạ. Ngủ một giấc thì hết đêm mất.

— Hết thì hết chứ thức làm gì?

— Thứ: mà chơi, bu ạ. Đêm mai. . .

Tích ngừng ngay lại. Rồi im lặng. Một lúc sau,
có tiếng người đàn bà xịt mũi. Tích đưa tay tìm
bàn tay mẹ. . . .

Trong đêm lặng, tiếng một đoàn xe-lửa qua

một ga gằn đấy, kêu rầm-rập, Một tiếng còi gay-gắt vọt lên tịch tịch.

Mẹ Tích tự-nhiên ôm lấy Tích, và kêu lên như hoảng-hốt :

— Con ơi !

— Bu ơi !

Thằng em Tích, bị chạm mạnh, giật mình thức dậy. Lần này nó khóc to. Mẹ Tích đỡ mình cho nó. Bây giờ mẹ nằm giữa, mỗi con nằm một bên. Một tay người đàn-bà gối đầu cho con nhỏ, tay kia quặt lại đằng sau, ôm con lớn. Rồi xịt mấy cái cho thông lỗ mũi, bị cất tiếng khàn-khàn ru. . .

Rủ nhau xuống bể mò cua.

Về nhà nấu quả mơ chua trên rừng.

Em ơi, chua ngọt đã từng,

Rừng xanh, nước bạc ta đừng quên nhau.

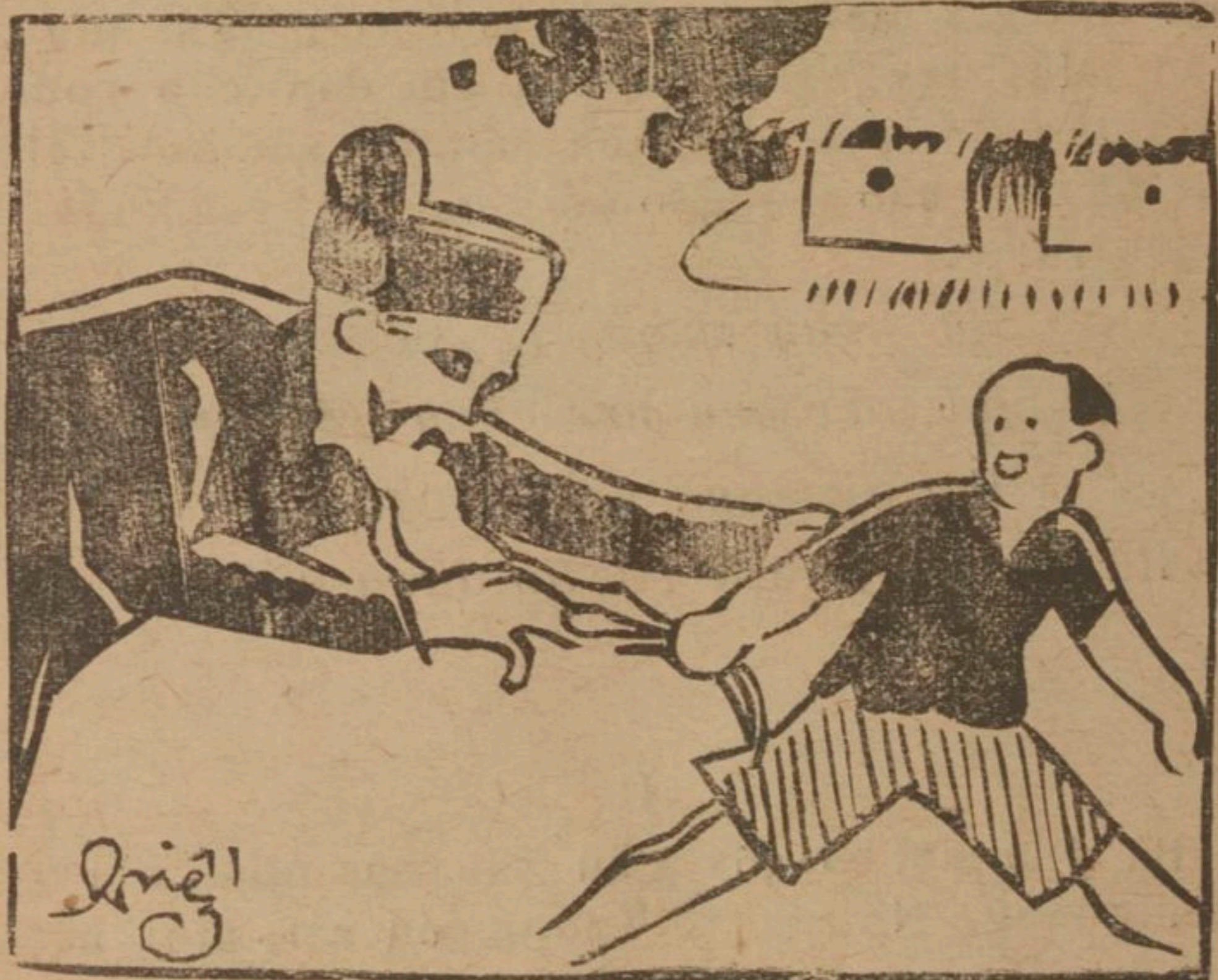
. . .

II

Bà lý là một bà góa giàu vào bậc nhất, nbi ở trong làng. Nưng về đường con cái, giới bắt tội bà vất vả. Bà đẻ luôn sáu bận mà không nuôi được. Cầu cúng mãi đến năm ngót bốn mươi mới được một mụn con trai. Rồi ông lý chết. Thành thử trước sau, bà vẫn chỉ còn một nó. Tên nó là thằng Ấu. Năm nay nó độ lên sáu hay lên bảy, nghĩa là sà sà tuổi Tích. Bà chiều lắm. Bởi là con cầu-tự, nên từ bà trở xuống, cả nhà đều phải gọi là cậu. Cậu muốn

gì là phải có. Kể ăn người ở, đứa nào hơi trái ý cậu, để cho cậu hờn, cậu khóc. thế nào cũng được lịch mờ lịch mả. Bà chửi cho ngập mặt.

Được nuông quá thế, làm gì Âu chẳng hư. Đối với mẹ thì làm nũng như một đứa bé lên ba. Lắm khi ả, nó còn bắt mẹ và, ngựa nó cũng chạy về bắt gãi. Tối tối, mẹ chưa đi ngủ không bao giờ nó chịu tự ý vào giường ngủ

Nó... xoắn râu cụ vào tay, vừa co vừa chạy.

Thế mà giá mẹ nó hơi động đến cái lông chân một tí là nó đã lăn ngay ra đất, xé quần xé áo, găm gào lên. Những khi tức quá, nó chửi cả tiên-nhân nhà mẹ, và vợ được cái gì muốn quí giá đến đâu thì quý cũng cứ đập tan lạnh ném

vung ra đầy nhà... Đối với người khác thì nó vênh vênh, váo váo. Khách vào nhà nó cũng chả buồn chào. Đôi mắt nó cứ trôn trôn ngó người ta như ngó những con vật lạ. Ai có quà bánh gì mang cho nó thì nó còn nê nê. Rồi có người nào đến tay không là nó quát đật đuổi ra ngoài ngõ ngay. Một lần, thấy một bà khách đeo một đôi hoa tai đẹp, nó lại ngay một bên mớ máy xem. Bà khách nê chủ nhà nên vẫn tươi cười xoa đầu nó và nghiêng hết tai nọ đến tai kia cho nó xem thỏa thích. Xem chán, nó bảo :

— Cho tôi một cái.

Bà khách đã bực mình lắm nhưng cũng bảo :

— Bây giờ không tháo được. Để về nhà tôi tháo rồi đem đến cho cậu cả đôi. Lấy một cái làm gì ?

— Ừ thì cho tôi cả đôi cũng được. Cho ngay đi.

— Bây giờ không tháo được.

— Ừ.

Bà khách cười nhạt. Chủ ngượng quá, lờm con. Ấu mắng ngay :

— Lờm lờm cái gì ? Ông lại chọc mắt bu ra bây giờ !

Bà lý mắng :

— Mà y giỏi nhỉ ?

Thế là Ấu khoằm ngay mặt lại. Nó du lấy áo bà khách toan giăng giọ :

— Cho tôi một cái !

— Ừ, thì cậu để chị về nhà chị tháo.

— Ừ.

— Rồi chị cho cậu cả hai cái mà.

— Ú!

— À này, chị cho cậu một hào đi mua kẹo.

— Ú!

— Chị cho cậu hai hào.

— Ú!

Bà lý đỏ mặt lên, nắm lấy tay con, kéo lại. Thế là nó lăn ngay ra đất, vừa cào chân, xé quần bà, vừa gào khóc thật to và chửi « cả làng nhà bu ». Bà lý lấy tay phát vào mông cho hai cái. Nó càng chửi dữ. Sau cùng, không biết làm sao được, bà khách đành tháo một chiếc hoa tai đưa cho nó và chiếc nữa đưa gửi bà lý giữ, để bao giờ nó chơi chán thì bà xin nó mà cất cả đi cho. Bấy giờ nó mới tha không chửi nữa.

Lần khác, thấy một cụ đồ có bộ râu dài đến tận thắt lưng, nó thích quá, đến vuốt ve xem. Lúc ấy, bà lý đi đâu không có ở nhà. Cụ đồ tính vốn yêu trẻ, vả lại tưởng nó làm thế chỉ vì quý bộ râu của cụ, bẽ nó lên lòng, cho nó xoắn cả bộ râu dài thườn thượt ấy vào cổ tay. Cái thói được voi đòi tiên của nó đã quen rồi, nó bỗng tụt xuống và bảo cụ:

— Cho tôi một cái?

— Cho làm sao được?

— Được. Cho tôi cái dài nhất này này.

— Rút thì đau chết.

— Không đau. Tôi rút nhé?

— Không rút được.

— Được. Tôi cứ rút

Cụ đồ giận lắm rồi, trợn mắt lên:

— Không rút ! Mày muốn roi vào đít không ? Nó chẳng nói chẳng rằng, mím chặt môi, xoắn râu cụp vào tay, vừa co vừa chạy. Cụp đồ đau quá phải chạy theo. Nó thích chí, cười sằng sặc và reo ầm nhà :

— A ha ! Chúng mày ơi ! tao mới mua được con dê đây này.. A ha ! tao giắt dê đi ăn cỏ này ..

Cả nhà phải xúm lại mà giảng nó ra. Nó lại dùng đến môn khóc và môn chửi. Bà lý về, biết chuyện, chỉ chép mồm bảo :

— Có con cái nhà nào thế không ? Hồn như gấu ấy.

Rồi mặc nó. Lôi thôi nữa, nó lại chửi cho, thêm dại. Biết làm sao được ? Số mình biếm hơi nên mới khờ. Đánh cậu rồi cậu giận lại không chịu ở với mình nữa, về trời thì nguy !

...

Tích biết Ấu từ khi chưa làm con nuôi bà lý, bởi nhà Ấu gần nhà Tích. Biết sơ sơ thôi : Hai đứa chưa bao giờ chơi với nhau. Nhưng mới biết sơ sơ mà Tích đã không ưa Ấu, nói trống ra thì Tích ghét. Tích ghét Ấu vì Ấu hay khoe quần áo đẹp, hay đem quà bánh ra ngon thềm. Ấu độc bụng mà lại ác. Ấu thích làm cho Tích thềm chầy rãi. Ấu ăn đến thừa thãi cũng không cho bao giờ. Một hôm, Ấu xé bánh rán ra, ăn cái nhân đậu với đường và ném vỏ đi. Tích bật lấy ăn. Ấu trông thấy, chửi. Tích tức mình chửi lại. Hai đứa đánh nhau. Giảng giọ nhau

một lúc, Tích móc được tay vào mồm Âu, rút mép. Âu khóc oà lên. Tích sợ hãi chạy về nhà trốn. Cũng may, lúc ấy bà lý không có nhà. Nếu có, bà đã tát cho đứ đả động đến con bà đón má. Tích lấy làm hả hỉ. Nhưng từ hôm ấy, mỗi khi ăn bánh rán, Âu ném vỏ xuống ao, mãi ngoài xa, để Tích không nhặt được. Và cứ trông thấy Tích đâu, là Âu lại lè lưỡi chửi. Tích càng ghét thêm.

Hôm mẹ Tích dẫn Tích đến nhà bà lý, cái mà Tích lấy làm khó chịu, là thấy Âu đang cười ngạ trên đầu bà lý, tráo mắt nhìn mẹ con Tích và vênh mặt lên mà hỏi:

— Đi đâu?

Tích cúi mặt. Mẹ Tích don đả chào:

— Lạy bà ạ. Lạy cậu ạ. Cậu làm gì thế?

Âu không trả lời. Âu tụt xuống đất, chạy lại trước mặt Tích, dí nắm tay vào mũi nó:

— Mày vào nhà tao làm gì? Cút ngay! Tao đánh chết giờ.

Tích chỉ đánh lặng thinh. Tích nghĩ bụng: phải cố nhịn cho xong truyện. Tích sợ lòi thối. Bà lý không chịu đưa tiền cho bù Tích thì chí nguy. Thấy thế, Âu càng làm dữ. Nó ước nắm tay vào ngực Tích và đẩy Tích. Tích phải lùi lại. Nó quát:

— Cút ra, không thì bỏ bố.

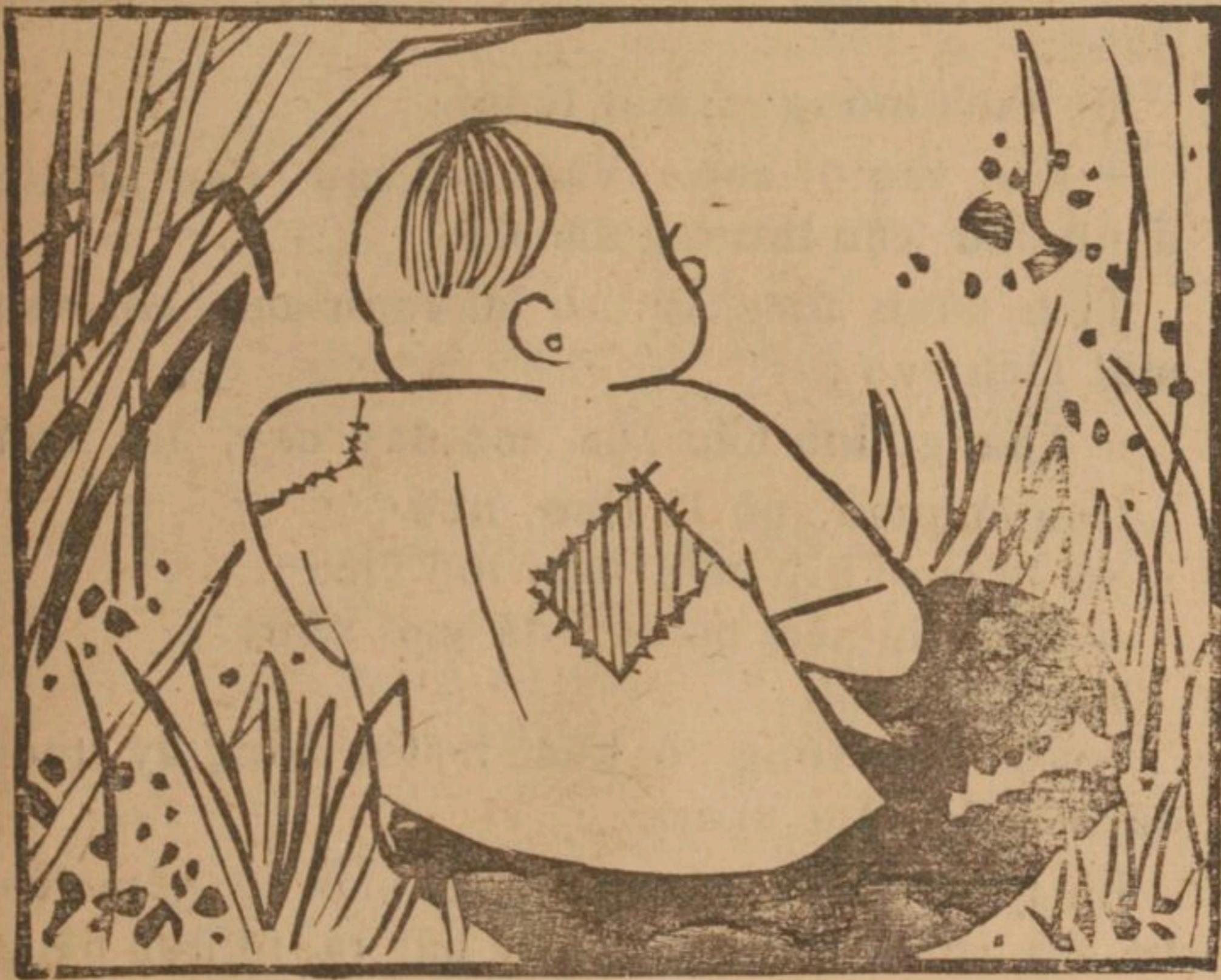
Bà lý cất cái giọng rè rè mắng con:

— Ô hay! quái đấy! . . . đừng bắt rạt nó, con!

Tiếng « Con », bà kéo dài ra. Câu mắng của bà

thành có vẻ một lời cầu khẩn. Mẹ Tích, cười như mếu, xun xoe lại gần Âu, dùng những lời định nọt để cứu con :

—Ấy ! sao cậu lại đánh em thế vậy ? Em nó sợ cậu rồi, đừng đánh nó mà tội nghiệp. Để nó hầu hạ cậu . . .

Mơ.

Âu phồng mũi lên. Nhưng nó cũng cò a phùng má ra, bảo Tích :

— Ừ đấy . . . Nhưng mày phải hầu tao nhé !
Tích không nói được, Âu hỏi lại :

— Mày có hầu tao không ?

Mặt Tích cứ cúi gằm. Mẹ Tích phải đỡ lời cho con :

— Kia! « vâng » cậu đi, con! Vâng! thưa cậu, em nó vâng rồi đấy. Nó xin lâu hạ cậu.

Âu gật đầu, bảo :

— Ừ, thế thì tha tội. Cho vào nhà.

Tích vẫn không động đậy. Âu nắm lấy tay nó kéo vào :

— Cứ vào đây. Tao cho vào mà... Tao không đánh.

Mẹ Tích mừng ra mặt tề tát :

— Kia, vào đi con! Vào với cậu. Cậu không đánh đâu, cậu thương áo dề.

Tích đành theo Âu. Âu lại cạnh mẹ, chỉ vào mặt Tích bảo :

— Thằng lính bầu của con đây này, hở bu?

Con là quan, nó là lính, nhé?

Bà lý cười bíp mắt bảo, mẹ Tích :

— Đấy, chị xem nó nói đã giỏi chưa?

Mẹ Tích định :

— Con nhà rông có khác! Mới bằng ấy tuổi đã biết đòi làm quan.

Bà lý càng líp mắt thêm. Cái cổ có yếm của bà cứ rung rung. Nó đầy bật ra những tiếng cười ằng ặc. Bà sung sướng vì con bà có khẩu khí của một đứa trẻ sau lớn, bà vui vẻ lấy hai tập giấy bạc ném cho mẹ Tích ngay. Bà bảo :

— Đấy, đếm đi.

Chị nhặt lấy và run run những ngón tay, đếm cẩn thận từng tờ một. Đếm xong, chị nhét vào ruột tọng, thắt lại, quấn vào người, rồi kéo cái giây lưng sồi che kín. Chị nhìn con. Con chị

vẫn còn cúi mặt. Nó sợ nhìn mắt chị. Mắt chị rơm rớm nước. Bà lý trông thấy, hơi ái ngại:

— Chị chả nên lo cho nó. Nhà tôi đơn người thì nuôi nó cho vui cửa, vui nhà, chứ như mã nó thì đã làm gì được?

Chị gằn như mếu:

— Vâng ạ.

— Vả lại cũng chả có việc gì. Nó ở đây còn sung sướng gấp mười lúc nó ở nhà với chị. Ở đây, ăn không phải đói, mặc không phải rách. Lại được chơi ít nữa cậu Âu học, tôi cũng cho nó học. Còn gì hơn? Ở nhà chị, liệu chị có nuôi nó được thế không?

— Vâng, quả có thể. Thật phúc nhà chúng con. . . .

— Ừ, thôi thế chị có vội đi thì cứ về mà đi.

— Vâng ạ. Con lạy bà. Lạy cậu. . .

Chị ngập ngừng một chút:

— Cậu thương em, đừng đánh em. cậu nhé.

Chị nhìn con lần nữa. Con chị khóc. Chị mãi một bước ra như một người chạy trốn. chị lão đảo. Mắt chị mờ hẳn đi. Chị ngừng lại ngoài đầu ngõ. Chị hối hận đã vội về quá, không dặn dò con vài lời nữa, không vuốt ve con lần cuối, không hỏi xem con có muốn bảo gì chị không. Chị toan quay trở lại. Nhưng tiếng khóc bật ra to quá. Chị lại vội vàng chạy đi.

. . .

Bà lý còn một đứa con nuôi nữa, nuôi trước Tích. Nó là con gái. Tên nó là cái Mơ. Mơ là con

một mụ ăn xin. Ngày xưa bà lý mua Mơ có hai đồng bạc. Hồi ấy Mơ mới đầu ba tuổi. Bây giờ Mơ đã mười ba, mười bốn. Nhưng bởi nó chịt chịt chỉ có bề ngang không ó bề cao, và tính nết khí ngậy ngô nên chẳng có vẻ lớn hơn Tích mấy.

Mới trông thấy Mơ, Tích ngạc nhiên. Tích không ngờ rằng : một đứa con nuôi mà lại có thể béo và vui vẻ thế. Cái đầu đã to tướng mà vẫn còn cạo trọc ; hai cái *quả đào* tóc rể tre cứng nhắc và đen lay láy quặt về đằng sau như hai cái sừng. Mặt nó dầy như đắp thịt vào. Hai mắt bị thịt lấp cả đi ; hình như khó nhọc lắm chúng mới tách được những mí nứt ra để cố nhồi lên một chút. Chỉ có cái mũi thì lại bé một cách rất buồn cười ; có lẽ nó bị đôi môi quá hùng đường tranh hết thịt. Buồn cười nhất là trông đằng trước thì Mơ không có cồ. Cái cồ nào mang nôi một cái đầu nặng như thế ấy ? Hai má phì của Mơ ti liền xuống vai. Đã phải vác một cái đầu nặng thế, Mơ còn khổ vì phải đeo một cái bụng rất to. Bụng Mơ lúc nào cũng phình ra như bơm rất nhiều hơi. Bà lý thì bảo : đó là cái bụng nhét nhiều cơm. Cũng có người bảo : bụng ấy là bụng lắm giun. Xét cho kỹ thì cả hai người cùng nói phải. Chỉ vì cái bụng ấy mà Mơ cứ đi lạch bà lạch bạch. Lắm lúc Tích tự hỏi : không biết Mơ ngã thì đứng dậy làm sao được ? và không biết lúc ngủ Mơ có nằm không ? nếu nằm thì mỗi sáng dùng cách gì mà ngồi lên ? Sao lại có người khổ thế ?

Vậy mà Mơ không có vẻ gì là khổ. Hình như

nó bằng lòng nó lắm. Và bằng lòng cả mọi người. Mơ cười suốt ngày. Mà chao ôi ! cười như thế nào ?... Thật là cả một công việc vô cùng mệt nhọc. Mơ phải thúc giục đôi môi béo quá (những người béo thường lười biếng, hay nằm ngả nằm nghiêng, hay ngủ ngày).

Suốt ngày Mơ chỉ ở ngoài vườn. Bà lý giao cho Mơ phải làm thế nào cho khu vườn luôn luôn sạch cỏ. Mới đầu Mơ cũng cố, Mơ cầm đầu làm từ sáng đến tối mịt. Nhưng chẳng bao lâu Mơ bắt đầu thấy mỏi lưng. Nó nghĩ rằng : sự cố gắng của nó thậm chí vô ích, bởi cái lẽ khu vườn thì rộng quá, cỏ là một giống mọc rất mau và rất bướng, còn nó thì lại chậm. Ít ra cũng phải mười lăm hôm, Mơ mới vằn được cái bụng đi khắp mọi xó vườn. Buồn thay ! Mơ đến đầu vườn này thì ở đầu kia cỏ đã lên tua tủa. Chẳng khác gì râu ở một cái mép ưa nhẵn nhụi, cạo hôm nay thì ngày mai đã ra chơm chớm rồi. Bà lý chẳng biết đấy là đâu, cứ thấy cỏ đầy vườn là đánh chửi Mơ. Được cái Mơ rất gan lì, roi đập vào mông nó cứ như đập vào mo. Nó chẳng khóc lóc, chẳng lay van, chẳng kêu ca nửa tiếng. Bà lý cho là thịt nó dày quá nên nó chẳng biết đau. Bà đành chịu nó. Và bà tự an ủi như thế này : thôi thì cứ để nó đấy, thì cho nó mỗi ngày mấy bát cơm, nuôi cho nó béo lên. phòng những lúc tam bành nổi có ngứa ngứa chân tay thì dấm, tát, đập, đá cho hả giận ; con đẻ đã phải kiêng không dám đánh, không có con nuôi thì đánh ai ?...

Mơ cũng biết cái việc mới của nó chẳng ? Nó

nhất định thôi việc cũ: nó mặc cho cỏ tự do mọc đến đâu thì đến, cho có mọc giỏi nữa thì cũng chỉ có thể mọc đến đây vườn thôi, mà nếu cái giống cây ăn hại ấy có mọc tràn sang vườn hàng xóm thì đó lại là việc của bà hàng xóm, hay con nuôi bà: nó không can dự gì. Ngày ngày ra đến vườn, nó chỉ chui rúc vào những bụi dong.

Chị mãi một bước ra như người chạy chốn

bụi sắn ngủ thật say. Ngủ chán nó lại dậy, cầm cái chép đập bèn bệ xuống đất hoặc ngồi lảm nhảm nói chuyện một mình và cười khúc khích một mình. Cũng có khi, thấy đã ngon ngọt dạ, nó đèo mấy củ dong, củ khoai ăn sống hoặc bẻ vụng cây mía ăn rồi đào một cái lỗ thật sâu chôn bả cho mất tích. Cứ vậy, đề độ vài ba hôm lại

chịu một trận đòn tối tăm mặt mũi của mẹ nuôi. Rồi nó toe toét cười...

Tích đến hôm trước thì hôm sau đã làm quen với Mơ. Muốn cho đúng thì phải nói rằng : Mơ làm quen Tích. Tích đang đứng gần người nhớ mẹ, nhớ em thì thấy Mơ vừa cười vừa ra hiệu cho Tích lại...

Mơ hỏi Tích :

— Sao mày đứng thần người ra thế ?

— Chẳng sao cả. Tôi đứng chơi...

— Ngồi xuống đây chơi với tớ.

— Chị đang làm cỏ ?

— Cũng vờ-vĩnh thế. Tớ cũng chơi cả ngày.

— Thế chị không sợ đòn ?

— Sợ chó gì ! Trông đây này.

— Vừa nói Mơ vừa lật cái áo nâu bạc phếch cho Tích xem lưng : lưng Mơ lằn dọc lằn ngang bao nhiêu vết mầu tím nhạt. Tích rùng mình. Mơ trái lại toét môi ra cười...

— Mày sợ hở ?

Tích nhìn Mơ thương hại. Mơ bảo nó :

— Mới có thể mà mày đã sợ thì ở đây sao được ? Tớ, tớ chả coi ra mùi gì.

Ngừng một chút, nó lại hỏi ngay :

— Bu mày bán mày cho bu tao rồi phải không ?

Tích không đáp, chớp mắt nhìn xuống đất...

— Thế là mày có những hai bu đấy nhỉ?...

Mày cũng phải gọi bu tao là bu chứ gì ? Vậy mày là em tao. Mày phải gọi tao là chị nhé.

— Thì tôi vừa gọi chị là chị đấy thôi.

— Thì tao cũng giao hẹn thế. Trông mày hiền tao thương lắm. Có chị, có em đỡ buồn. Hề mày

có gì ăn, cho tao ăn với nhé. Tao có gì tao cũng cho mày ăn... À, tao bảo này... Khoan đã. Lại chỗ nào kín thì mới được. Đi! lại đằng sau bụi chuối tiêu kia kia...

Hai đứa lại sau gốc chuối. Mơ nhìn ngược nhìn xuôi rồi thì thầm bảo:

— Ngồi xuống đây. Tao cho xem cái này. Nhưng nó bị một cái roi quất đến vút vào đầu. Tích giật nẩy mình. Âu xừng xô quất:

— Con đi lại ăn vụng gì?

Mơ cãi:

— Ai ăn vụng?

Âu chỉ ngón roi vào mặt nó:

— Mày ăn vụng.

— Tôi ăn vụng gì? Nào đâu?

Nó đứng lên xòe cả hai tay. Âu nhìn từ đầu nó nhìn xuống. Chẳng có gì. Mơ được thể cự:

— Chỉ quen tay vut. Ai làm sao mà vut?

— Mày ăn vụng. Rõ tao trông thấy. Há mồm tao xem nào.

Không do dự. Mơ há mồm thật to. Âu quất:

— Ngồi xuống. Cao thế ai trông thấy.

Mơ ngồi xuống.

— Há mồm ra. Há nữa!

Mơ chiều ý. Âu ném tọt một hòn đất vào cái mồm há hốc rồi chạy và cười khanh khách. Tích cũng bật cười. Mơ nhổ miếng đất đi, khạc ba bốn cái rồi cũng cười với Tích. Tích lêu lêu Mơ và bảo:

— Xấu! đã được ăn đất lại còn cười.

— Tao cười cái khác. Tao cười cái của tao.

— Cái gì?

(Còn nữa)

25th Nov 1852

(1852-53)

1852-53

1. The first thing I did was to
 2. look at the weather and find
 3. out what time it was. I found
 4. that it was about 10 o'clock
 5. and that the sun was shining
 6. brightly. I then went to the
 7. bank and found that the
 8. water was very high. I
 9. then went to the mill and
 10. found that the mill was
 11. running very well. I then
 12. went to the house and found
 13. that the family was all well.
 14. I then went to the school
 15. and found that the children
 16. were all doing very well.
 17. I then went to the church
 18. and found that the service
 19. was very well attended.
 20. I then went to the shop
 21. and found that the goods
 22. were all sold very well.
 23. I then went to the
 24. mill and found that the
 25. mill was running very well.

1852-53

1852-53

1852-53

1852-53

1852-53

1852-53

Sách HOA MAI

(Giá 0p10)

ĐÃ XUẤT BẢN

- 1 : Con sáo trắng của *Thy-Hạc*
- 2 : Thám hiểm mặt trăng của *Vũ-Tinh*
- 3 : Tham thi thám của *Nguyễn-V-Nghiêm*
- 4 : Chiếc vòng bạc ngọc của *Thy-Hạc*
- 5 : Lá thư rơi của *Tô-Lộc*
- 6 : Nụ cười của *Nam-Cao*
- 7 : Trên Kôa-tinh của *Vũ-Tinh*
- 8 : Hoa Nương của *Thy-Hạc*
- 9 : Phép lạ của *Bùi-Hiền*
- 10 : Con Mèo mắt ngọc của *Nam-Cao*
- 11 : Hoa Thủy Tiên của *Thy-Hạc*
- 12 : Con đường phước tội của *Hoàng-Dạt*
- 13 : Ba người bạn của *Nam-Cao*
- 14 : Đi nghỉ mát của *Ngô-Hòa*
- 15 : Con chuột mù của *Bùi-Hiền*
- 16 : Trên cánh chim của *Niêm-Lộc*
- 17 : Những trẻ khốn nạn của *Nam-Cao*

Sắp có bán :

Những trẻ khốn-nạn

Cuốn (số 2)

Sách HOA-MAI số 18

của **Nam Cao** giá 0\$10

Các bạn học sinh hãy đọc truyện « Những trẻ khốn nạn » của *Nam-Cao*, để biết cảnh con nhà nghèo, chúng tuy đói rét, nhưng rất hiền thảo với cha mẹ và chúng rất yêu thương nhau.